

- заде А. – Режим доступа : <http://www.newsazerbaijan.ru/tech/20131114/299645903.html>.
9. Кулиев Р. Феномен глобализации и Азербайджан [Электронный ресурс] / Р. Кулиев // Журнал международного права и международных отношений. – 2013. – № 3. – Режим доступа : <http://evolutio.info/content>.
 10. Национальная стратегия по развитию информационного общества в Азербайджанской Республике на 2014–2020 годы. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.mincom.gov.az>
 11. Обзор экономики Азербайджанской Республики в 2012 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.ved.gov.ru/exportcountries/az/about_az/eco_az/.
 12. Рустамов О. Методы управления предприятиями телекоммуникаций Азербайджана в условиях конкурентного рынка : дис. ... канд. эконом. наук. : спец. 08.00.04 «Экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности)» / О. Рустамов. – О., 2011. – 184 с.
 13. Рустамов О. Сравнительный анализ развития телекоммуникаций Азербайджана / О. Рустамов, А. Голубев // Экономика: проблемы теории та практики : зб. наук. праць : в 6 т. ; гол. ред. А. Покотілов. – Т. IV, вип. 251. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2009. – С. 971–977.
 14. Саруханова О. Сектор ИКТ Азербайджана должен быть локомотивом экономики [Электронный ресурс] / О. Саруханова. – Режим доступа : <http://www.rbcdaily.ru/world/562949979710626>.

УДК 65.012.4.65.016.7.621(477)

Бабій І.В.

кандидат економічних наук,

*доцент кафедри економіки, менеджменту та адміністрування
Хмельницького національного університету*

КОНКУРЕНТНА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА ПІД ВПЛИВОМ ЗОВНІШНІХ ТА ВНУТРІШНІХ ФАКТОРІВ

У статті розглянуто екзогенні та ендогенні фактори впливу на діяльність підприємства. Досліджено вихідні дані експертної оцінки, що використовувались для визначення внутрішніх факторів підвищення антикризового потенціалу промислових підприємств. Виокремлено показники з різними рівнями вагомості впливу.

Ключові слова: реструктуризація підприємства, фактори впливу, антикризовий потенціал підприємства, конкурентне середовище.

Бабий И.В. КОКУРЕНТНАЯ ПОЛИТИКА ПРЕДПРИЯТИЯ ПОД ВЛИЯНИЕМ ВНЕШНИХ И ВНУТРЕННИХ ФАКТОРОВ

В статье рассмотрены экзогенные и эндогенные факторы влияния на деятельность предприятия. Исследованы выходные данные экспертной оценки, которые использовались для определения внутренних факторов повышения антикризисного потенциала промышленных предприятий. Выделены показатели с различными уровнями значимости воздействия.

Ключевые слова: реструктуризация предприятия, факторы влияния, антикризисный потенциал предприятия, конкурентная среда.

Babiy I.V. COMPANY'S COMPETITION POLICY UNDER THE INFLUENCE OF EXTERNAL AND INTERNAL FACTORS

In the article the exogenous and endogenous factors of influence on the company were considered. Studied the original data expert estimates used to determine the internal factors increase of the internal ant crisis potential of industry enterprise. The indicators of different levels of importance were determined in the article.

Keywords: enterprise restructuring, factors of influence, anticrisis potential of enterprise, competitive environment.

Постановка проблеми. Одним з основних чинників, що впливає на конкурентоспроможність, прибутковість та досягнення відповідного рівня в галузі управління підприємством є повнота використання можливостей цього підприємства, його потенціалу. Неповне використання можливостей підприємства знижує його прибутковість та не дозволяє отримувати конкурентоспроможний на ринку продукт. Саме тому досить важливою є проблема оптимальної оцінки та використання потенціалу підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми кризових явищ на підприємстві, його реструктуризації та підвищення конкурентного потенціалу вивчали багато відомих вітчизняних та зарубіжних вчених: Є.П. Беклемищев, В.І. Габ, О.Я. Дмитрук, С.В. Мочерний, С.М. Пилипенко, В.І. Отенко, Є.В. Попов. Однак єдиного підходу до формування антикризового потенціалу промислових підприємств досі не запропоновано.

Постановка завдання. У статті досліджуються показники антикризового потенціалу підприємства, що визначають потребу здійснення реструктуриза-

ційних змін на підприємстві. Цей процес має бути постійним та безперервним для своєчасного здійснення необхідних змін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Конкурентна політика підприємства залежить від впливу внутрішніх та зовнішніх факторів впливу. Необхідність реструктуризації підприємства виникає у випадку зменшення конкурентного потенціалу і зниження здатності підприємства протистояти кризовим явищам. Тому потрібно більш детально зупинитись на дослідженні причин та факторів, що впливають на реструктуризацію підприємства.

Банкрутство підприємства та його ліквідація означають не тільки збитки для акціонерів, кредиторів, виробничих партнерів, споживачів продукції, а й зменшення податкових надходжень до бюджету, а також збільшення безробіття, що теж може стати одним із факторів макроекономічної нестабільності. Банкрутство підприємств – це наслідок глибокої фінансової кризи. Під фінансовою кризою розуміють фазу розбалансованої діяльності підприємства та обмежених можливостей впливу його керівництва на фінансові відносини.

На практиці з кризою, як правило, ідентифікується загроза неплатоспроможності та банкрутства підприємства, діяльність його в неприбутковій зоні або брак потенціалу для успішного функціонування.

З позиції фінансового менеджменту кризовий стан підприємства полягає в його неспроможності здійснювати фінансове забезпечення поточної виробничої діяльності. Фінансову кризу на підприємстві характеризують за трьома параметрами: джерела (фактори) виникнення, вид кризи, стадія розвитку кризи. Ідентифікація вказаних ознак уможливорює правильне визначення діагнозу фінансової неспроможності підприємства та підбір найефективніших санаційних заходів. Для цього передусім необхідно ідентифікувати причини фінансової неспроможності суб'єкта господарювання.

Вчені виділяють такі види криз:

- стратегічна криза (коли на підприємстві зруйновано виробничий потенціал та бракує довгострокових факторів успіху);
- криза прибутковості (перманентні збитки «з'їдають» власний капітал – і це призводить до незадовільної структури балансу);
- криза ліквідності (коли підприємство є неплатоспроможним або існує реальна загроза втрати платоспроможності) [4].

Тому на основі експертного опитування фахівців промислових підприємств було виділено складові реструктуризації машинобудівних підприємств та їх нормативні характеристики.

Аналіз показників складових реструктуризації дав змогу визначити, чи перебуває підприємство у кризовому стані та, відповідно, який саме вид кризи переживає підприємство.

Між різними видами кризи, як уже було сказано, існують тісні причинно-наслідкові зв'язки: стратегічна криза спричиняє кризу прибутковості, яка, у свою чергу, призводить до втрати підприємством ліквідності. Закономірним результатом розвитку симптомів фінансової кризи є надмірна кредиторська заборгованість, неплатоспроможність та банкрутство підприємства.

Важливою передумовою застосування правильних антикризових заходів є ідентифікація глибини фінансової кризи. Розрізняють три фази кризи:

- фаза, яка безпосередньо не загрожує функціонуванню підприємства (за умови переведення його на режим антикризового управління);
- фаза, яка загрожує подальшому існуванню підприємства і передбачає негайне проведення фінансової санації;
- кризовий стан, який не сумісний з існуванням підприємства і призводить до його ліквідації.

Недосконалість інституціонального середовища не є прямою причиною кризового становища підприємств, але є фактором збільшення витрат підприємства.

Ідентифікація фази фінансової кризи є необхідною передумовою правильної та своєчасної реакції на неї [6].

Фактори, які можуть зумовити кризу на підприємстві, слід поділяти на зовнішні, або екзогенні (які не залежать від діяльності підприємства), та внутрішні, або ендогенні (що залежать від підприємства) [6].

Основними характеристиками зовнішнього середовища є взаємозв'язок елементів, складність зовнішнього середовища, його рухливість і невизначеність. При цьому зовнішні чинники впливають на функціонування матеріальних потоків і вимага-

ють ухвалення управлінських рішень, спрямованих на зниження їх негативної дії або адаптації до них. Чинники зовнішнього середовища розділяють на політичні, економічні, правові, технічні і технологічні, соціальні та екологічні.

Зовнішні чинники здатні обмежувати гнучкість виробництва продукції машинобудівної галузі. До цієї категорії необхідно зарахувати такі чинники: галузева конкуренція, регіональні відмінності ринкового потенціалу, зміна технологій, доступність енергетичних та інших матеріальних ресурсів, структура каналів розподілу, перспективи соціально-економічного розвитку, тенденції розвитку сфери послуг, правила державного регулювання.

Сукупність вказаних чинників утворює зовнішнє середовище, яке повинне знаходити віддзеркалення у стратегічних планах підприємства. Стратегічне управління матеріальними потоками виробництва має бути організоване так, щоб заздалегідь врахувати зміни зовнішнього середовища [2].

Вплив зовнішніх факторів кризи, як правило, має стратегічний характер. Вони зумовлюють кризу на підприємстві, якщо менеджмент помилково або несвоєчасно реагує на них. Якщо відсутня система раннього попередження та реагування, то така система функціонує недосконало.

Головні екзогенні, ендогенні фактори кризового стану підприємства і наслідки їх впливу на фінансово-господарський стан підприємства показано на рисунку 1. В цілому всі ці фактори та причини кризи створюють складний комплекс причинно-наслідкових зв'язків. Звичайно, досліджуючи те чи інше підприємство, той чи інший випадок фінансової кризи, можна виділити певні специфічні причини фінансової неспроможності, але всі вони, як правило, обмежуються нижчепереліченими чинниками.

Підприємство, яке перебуває у кризовому стані, має ряд кредиторів як внутрішніх, так і зовнішніх. До внутрішніх кредиторів можна зарахувати і працівників, тобто їх заборгованість із заробітної плати. Можна виділити ряд факторів, які дещо впливають на погашення такої заборгованості – це поточна заборгованість, погашена заборгованість із заробітної плати підприємств-банкрутів та загальна кількість порушень справ. Завдяки кореляційному аналізу даних показників можна виділити з цих трьох факторів ті, що найбільше впливають на рівень погашення заборгованості.

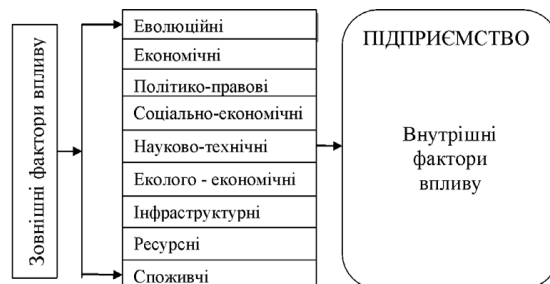

Рис. 1. Зовнішні фактори впливу на діяльність підприємств машинобудування

Історично обумовлена орієнтація країни на певні ринки являє собою традиційне використання технологій, стандартів, знань ринку, наявність традиційних партнерів, конкурентів та умов конкурентної боротьби, а також зумовлює відносну стабільність ринків [1].

До економічних факторів зараховують:

– динаміку валового внутрішнього продукту країни, яка впливає на рівень доходів, стан зайнятості (як наслідок – вартість робочої сили), рівень відсоткових ставок за кредитами тощо;

– рівень інфляції, а також його зміни. Впливає на вартість ресурсів, які купують підприємства, рівень відсоткових ставок за кредитами, структуру попиту на певні групи товарів;

– динаміка і зміни курсу національної валюти. Цей фактор залежно від глибини і темпів змін з певною силою впливає на експортерів та імпортерів продукції, а потім більш слабо – на суміжні підприємства [8].

Серед політико-правових факторів слід виокремити три види: регуляторна діяльність уряду, законодавство, вплив політичних і громадських організацій. Усі складові динамічні, тобто є змінними факторами, – у різні періоди часу з різними темпами. Їхній вплив на діяльність підприємства є досить суттєвим.

Регуляторна діяльність уряду є частиною законотворчого процесу в країні, а також уряд є самостійним суб'єктом формування «правового поля» (це може виявлятися при купівлі товарів у підприємств для Держрезерву, у контролі за цінами, економічними умовами виробництва тощо).

У свою чергу, в законодавстві найбільш важливими рівнями для діяльності підприємства є: податкове (впливає на витрати, рівень чистого прибутку й інші параметри діяльності підприємства); конкурентне (впливає на умови конкуренції, рекламну діяльність); бюджетне (для підприємства це можливі отримати замовлення і фінансування на виробництво певних товарів, послуг); зовнішньоекономічне (регулювання експорту, імпорту товарів, переміщення фінансових коштів, людських ресурсів).

Для створення певного тиску на офіційні органи влади (центральні, місцеві) у прийнятті певних рішень (наприклад, вимога заборонити ввіз окремих імпортованих продуктів, здійснити будівництво природоохоронних об'єктів, вивести виробництво за межі населеного пункту та ін.) відіграє вагомий роль діяльність громадських організацій [5].

Соціально-економічний фактор впливу на діяльність підприємства є одним з найважливіших та найвагоміших важелів, який впливає на прийняття багатьох управлінських рішень. Людина на підприємстві є не тільки інструментом для досягнення цілей, людський фактор впливає на всі, без винятку, процеси, які відбуваються на підприємстві. Тому врахування соціальних потреб є дуже важливим для процвітання підприємства загалом.

Науково-технічний фактор вказує на загальний рівень науки і техніки у країні, оснащеність робочих місць, рівень використання науково-технічних досягнень, що вимагає додаткових знань працівників, збільшення ємності ринків збуту, підвищення якості та зниження собівартості продукції [3].

Глобальна екологічна криза, що супроводжує сучасний економічний розвиток, зумовила виникнення гострих еколого-економічних проблем у діяльності вітчизняних промислових підприємств. Виробнича сфера є найбільш вагомих чинником негативного впливу на навколишнє природне середовище. Саме тому проблема взаємозв'язку економічного розвитку та екологічної безпеки надзвичайно актуальна, а її розв'язання необхідно починати з рівня підприємства. Розвиток економіки породжує екологічні проблеми техногенного характеру: висна-

ження озонового шару Землі, глобальну зміну клімату внаслідок «парникового ефекту», забруднення атмосферного повітря та водоймищ [9].

За реальних умов цілі виробничо-господарської діяльності підприємств мають відповідати екологічним вимогам суспільства та концепції сталого розвитку України. Основоположним принципом є пріоритет екології над економікою, іншими словами, верховенство екологічних критеріїв і вимог над економічними. У цих умовах екологічна безпека країни є одним з головних факторів сталого розвитку [7].

Для формування внутрішніх факторів підвищення антикризового потенціалу підприємств машинобудування ми провели експертне опитування представників управлінського апарату восьми підприємств. Відповідно до результатів експертної оцінки потрібно виділити показники, що мають високий рівень впливу на внутрішні фактори діяльності машинобудівних підприємств, зокрема на підвищення антикризового потенціалу.

За даними середніх значень показників з таблиці 2, ми обрахували рівень вагомості кожного показника шляхом відношення фактичних середніх значень показників до їх максимально можливих значень. Як бачимо з таблиці 1, за рівнем вагомості показники можна зарахувати до низького, середнього та високого рівнів вагомості (табл. 1).

Таблиця 1
Шкала рівнів вагомості показників, що впливають на антикризовий потенціал та необхідність реструктуризації підприємств машинобудування

№ п/п	Середнє значення показників	Рівень вагомості показників
1.	0,00–0,33	Низький
2.	0,34–0,66	Середній
3.	0,67–1,00	Високий

Один показник належить до середнього рівня вагомості впливу – рівень організації праці та 4 показники належать до низького рівня вагомості впливу на внутрішні фактори діяльності машинобудівних підприємств. Із 30 показників в результаті експертного дослідження слід скористатись для розрахунків 25-ма показниками з високим рівнем вагомості, які є внутрішніми каталізаторами необхідності реструктуризаційних змін на підприємствах.

На основі досліджень слід розподілити показники з високим рівнем впливу за груповими характеристиками: організаційно-кадрова стійкість підприємства, виробничо-технологічна стійкість підприємства та ресурсно-фінансова стійкість підприємства.

Ефективний перебіг процесів самоорганізації, які є основою для реалізації механізму реструктуризації, обумовлений такими основними факторами, як: оптимальне використання ресурсів, що є результатом здійснення найбільш ефективної стратегії реструктуризації; ефективне використання основних фондів; ефективна структура управління підприємством; організаційно-кадрова політика, яка забезпечує високий професійно-кваліфікаційний рівень персоналу на підприємстві; виробнича, фінансова та ринкова стійкість підприємства.

До внутрішніх факторів підвищення антикризового потенціалу промислових підприємств належить: 1) організаційно-кадрова стійкість підприємства, що характеризується такими показниками, як: рівень продуктивності праці, рівень плинності кадрів, рівень кваліфікації персоналу, рівень заро-

Таблиця 2
Вихідні дані експертної оцінки, що використовувались для визначення внутрішніх факторів підвищення антикризового потенціалу підприємств

№ п/п	Показники	Бали, які респонденти присвоїли показникам																Середнє значення	Максимально можливе значення	Рівень вагомості показників
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16			
1.	Рівень автономії	8	8	9	8	9	9	9	8	9	7	8	9	8	7	8	9	8,31	10	0,83
2.	Рівень співвідношення позичкових та власних коштів	9	8	10	9	9	8	10	9	10	9	9	9	8	8	9	8	8,88	10	0,89
3.	Рівень фінансової стабільності	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10,00	10	1,00
4.	Рівень загальної ліквідності	10	10	10	10	10	10	10	9	10	9	9	10	9	10	9	9	9,63	10	0,96
5.	Рівень Бівера	9	8	7	9	9	8	10	9	10	9	9	9	7	8	9	8	8,63	10	0,86
6.	Рівень оборотних виробничих активів	10	9	9	10	8	7	9	8	7	8	9	10	8	7	9	10	8,63	10	0,86
7.	Рівень оборотних виробничих фондів в об'єктових коштах	10	10	10	10	9	10	9	9	10	9	9	10	9	7	9	8	9,25	10	0,93
8.	Рівень мобільності активів	8	8	9	8	9	9	9	8	9	7	8	9	8	7	8	9	8,31	10	0,83
9.	Рівень оборотності коштів	7	8	7	9	8	8	7	9	8	9	6	9	7	8	9	8	7,94	10	0,79
10.	Рівень рентабельності реалізації	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10,00	10	1,00
11.	Рівень рентабельності виробництва	10	10	10	10	10	10	10	9	10	9	10	10	10	10	9	10	9,81	10	0,98
12.	Рівень рентабельності активів підприємства	10	10	10	10	9	10	9	9	10	9	9	10	9	8	9	9	9,38	10	0,94
13.	Рівень рентабельності власного капіталу	10	10	10	10	10	10	10	9	10	9	9	10	9	10	9	10	9,69	10	0,97
14.	Рівень рентабельності продукції	10	10	9	10	9	10	10	9	10	10	9	10	9	10	10	10	9,69	10	0,97
15.	Рівень виробничих запасів	3	2	4	3	3	4	2	3	3	3	2	3	4	4	3	3	3,04	10	0,30
16.	Рівень зносу основних засобів	10	9	10	10	9	10	9	9	10	9	9	9	9	8	9	9	9,25	10	0,93
17.	Рівень відновлення основних засобів	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10,00	10	1,00
18.	Рівень фондодідачі	9	8	9	8	9	9	9	8	9	8	8	9	8	8	8	9	8,50	10	0,85
19.	Рівень фондообороти	9	10	9	10	9	10	9	10	9	10	9	9	9	9	9	10	9,38	10	0,94
20.	Рівень фондомісткості	9	8	9	8	9	10	9	8	9	8	8	9	8	7	8	9	8,50	10	0,85
21.	Рівень продуктивності праці	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10,00	10	1,00
22.	Рівень необхідного обороту кадрів	7	8	7	9	9	8	8	9	6	7	9	9	7	6	9	8	7,88	10	0,79
23.	Рівень обороту прийнятих на роботу кадрів	4	3	2	3	3	4	4	2	3	3	4	3	4	2	3	3	3,13	10	0,31
24.	Рівень обороту звільнених з роботи кадрів	3	4	4	2	3	3	4	3	3	3	3	3	4	3	3	3	3,23	10	0,32
25.	Рівень кваліфікації персоналу	7	8	7	9	7	8	8	8	9	7	7	9	7	6	8	9	7,75	10	0,78
26.	Рівень зарплатної плати в собівартості продукції	8	8	9	4	9	7	9	8	9	8	8	8	6	8	8	5	7,50	10	0,75
27.	Рівень кадрової структури управління	9	9	9	6	8	5	9	7	7	9	9	8	9	8	9	10	8,19	10	0,82
28.	Рівень матеріальності продукції	3	3	3	3	3	3	4	3	3	3	4	3	4	3	3	3	3,19	10	0,319
29.	Рівень умов праці	3	4	3	3	3	3	3	3	4	3	3	3	4	3	4	3	3,25	10	0,33
30.	Рівень організації праці	4	3	4	4	3	3	3	4	5	3	3	4	3	4	3	4	3,56	10	0,36

– показники, що вибули в результаті експертного оцінювання

бітної плати у собівартості продукції, рівень використання управлінського персоналу;

2) виробничо-технологічна стійкість підприємства, що характеризується такими показниками, як: рівень зносу основних засобів, рівень відновлення основних засобів, рівень фондівіддачі, рівень фондоозброєності, рівень фондомісткості;

3) ресурсно-фінансова стійкість підприємства, що характеризується такими показниками, як: рівень автономії, рівень використання позичкових коштів, рівень інвестування, рівень фінансової стабільності, рівень загальної ліквідності, рівень Бівера, рівень оборотних виробничих активів, рівень оборотних виробничих фондів в обігових коштах, рівень мобільності активів, рівень оборотності коштів, рівень рентабельності реалізації, рівень рентабельності виробництва, рівень рентабельності активів підприємства, рівень рентабельності власного капіталу, рівень рентабельності продукції.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, сучасний аналіз діяльності підприємства, а саме його антикризового потенціалу дає можливість задіяти реструктуризаційні зими, що підвищує в подальшому конкурентоспроможність підприємства на ринку та запобігає витратанню капіталу на покриття збитків.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Беклемищев Е.П. Оценка деловых качеств руководителей и специалистов / Е.П. Беклемищев. – М. : Знание, 1990. – 235 с.
2. Габ В.И. Оценка эффективности функционирования промышленных производств / В.И. Габ. – К. : Вища школа, 1989. – 158 с.
3. Дмитрук О.Я. Міжнародний досвід проведення реструктуризації підприємств / О.Я. Дмитрук // Вісник Технологічного університету Поділля. Сер. «Економічні науки». – 2004. – Ч. 2, № 3. – С. 86–88.
4. Мочерний С.В. Реструктуризація економіки / С.В. Мочерний, І.І. Топішко // Економічна енциклопедія : у 3 т. Т. 3 / [редкол. : С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін.]. – К. : Видавничий центр «Академія», 2002. – С. 200.
5. Пилипенко С.М. Менеджмент / С.М. Пилипенко, А.А. Пилипенко, В.І. Отенко. – Харків : ХДЕУ, 2002. – 208 с.
6. Попов Е.В. Рыночный потенциал предприятия / Е.В. Попов. – М. : Экономика, 2002. – 559 с.
7. Прус Л.Р. Управление потенциалом предприятия : навч. посіб. / Л.Р. Прус. – Хмельницький : Метод.-ред. центр ПВНЗ «УЕП», 2010. – 364 с.
8. Словарь иностранных слов / [под ред. О.С. Мельничука]. – К. : Гл. ред. УСЭ АНУССР, 1975. – 777 с.
9. Управление траекторией развития компании (модели жизненного цикла) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.toprabota-100.ru/profi/management_news/1212.

УДК 330.142.211.4:339.747

Бегларашвілі О.П.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри торговельного підприємництва

Київського національного торговельно-економічного університету

СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МАГАЗИНІВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Висвітлено регіональні аспекти основних показників розвитку магазинів роздрібної торгівлі Миколаївської області. Проаналізовано динаміку показників кількості підприємств, торгової площі магазинів роздрібної торгівлі, товарообороту роздрібної торгівлі підприємств-юридичних осіб, забезпеченості населення торговельною площею, доходи і витрати населення, індекси споживчих цін.

Ключові слова: роздрібна торговельна мережа, магазин, роздрібний товарооборот.

Бегларашвили О.П. СОСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ МАГАЗИНОВ НИКОЛАЕВСКОЙ ОБЛАСТИ

Освещены региональные аспекты основных показателей развития магазинов розничной торговли Николаевской области. Проанализирована динамика показателей количества предприятий, торговой площади магазинов розничной торговли, товарооборота розничной торговли предприятий-юридических лиц, обеспеченности населения торговой площадью, доходы и издержки населения, индексы потребительских цен.

Ключевые слова: розничная торговая сеть, магазин, розничный товарооборот.

Behlarashvili A.P. MYKOLAIV REGION SHOPS DEVELOPMENT STATE AND TRENDS

The article highlights the regional aspects of the main indicators of retail trade in the Mykolaiv region. The dynamics performance of enterprises, retail space retail trade turnover of retail trade enterprises entities of retail space availability, income and expenditure, consumer price indices.

Keywords: retail network, shop, retail turnover.

Постановка проблеми. Постійне збільшення роздрібно-товарообігу висуває завдання кількісного зростання та якісного вдосконалення роздрібно-торгівельної мережі. Останнім часом значно розвинулись сучасні типи магазинів. Проте якість торгового обслуговування залежить не тільки від кількості торговельних об'єктів, але і від правильного їх розміщення на території міста з урахуванням соціально-економічних ознак і демографічних особливостей адміністративного центру. Актуальність дослідження зумовлена диспропорцією регіонального розвитку магазинів в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблем розвитку роздрібно-торгівельної мережі займаються зарубіжні і вітчизняні науковці, а саме: Б. Берман визначає стратегічні підходи до роздрібно-торгівлі, Л. Лігоненко [5] досліджує проблеми регіональної експансії та глобалізації роздрібно-торгівлі, О. Голошубова [2] та О. Кавун працюють над вивченням особливостей функціонування торговельних мереж в Україні. Однак залишається низка проблем розвитку роздрібно-торгівельної мережі на регіональному рівні, які потребують більш детального розгляду.